14/11/2020

Οικ. Πατριάρχης: “Μέλημά μου η ενότητα της Εκκλησίας”

Πατριαρχεία / Οικουμενικό Πατριαρχείο

Ο Παναγιότατος Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος παραχώρησε στον «Εθνικό Κήρυκα» και τον Θεόδωρο Καλμούκο συνέντευξη με την ευκαιρία συμπλήρωσης 29 ετών στον Πατριαρχικό Θρόνο.

Ως γνωστόν το μικρό παιδί της Ιμβρου, ο Δημήτρης Αρχοντώνης, ο οποίος είναι σήμερα ο Οικουμενικός Πατριάρχης της Ορθοδοξίας και του Γένους, ο οποίος μετά το σχολείο βοηθούσε τον πατέρα του, τον αείμνηστο κυρ Χρήστο, στο καφενείο και το κουρείο, όχι απλώς αγαπά την Ιμβρο, αλλά τη λατρεύει, γι’ αυτό σε κάθε ευκαιρία την επισκέπτεται. Στη συνέντευξη, εξήγγειλε πως «προγραμματίζω να εορτάσω εκεί, συν Θεώ, το προσεχές Πάσχα που είναι σχετικά αργά, αρχές Μαΐου, και η ανοιξιάτικη φύσις θα είναι υπέροχη». Να θυμίσουμε πως είχε ξαναγιορτάσει το Πάσχα στην Ιμβρο το 2013, ενώ δεν αποκλείεται να τελειώσει τη ζωή του εκεί. Συγκεκριμένα, είπε, ότι «η Ιμβρος είναι ένα αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής μου, την οποία -ποιος ξέρει;- ίσως και να τελειώσω εκεί στο Γηροκομείο που υποσχέθηκα να κτίσω και να αφιερώσω στον πολυαγαπημένο και πολύπαθο τόπο μου».

Μίλησε για τον διαρκή πόνο της καρδιάς του την μη επαναλειτουργία της Σχολής

της Χάλκης μέχρι στιγμής. Διερωτήθηκε με νόημα «τι έχει να φοβηθή η κυβέρνησις (της Τουρκίας) από την παρουσία 50-100 ιεροσπουδαστών που θα υπηρετήσουν την ανθρωπότητα ως κληρικοί ή ως καθηγηταί, ως κήρυκες αγάπης και ειρήνης και αλληλεγγύης μεταξύ των ανθρώπων και των λαών;».

Μέλημά του είναι η ενότητα της Ορθόδοξης Εκκλησίας, ενώ όταν η συνέντευξή μας στράφηκε περί την Εκκλησιολογία, είπε ότι «πρέπει να παραδεχθούμε ότι στη μία αδιαίρετη Οικουμενική Ορθοδοξία υπάρχει ένας 'Πρώτος', όχι μόνο τιμής ένεκα, αλλά ένας 'Πρώτος' με ειδικές ευθύνες και κανονικές αρμοδιότητες που έταξαν αι Οικουμενικαί Σύνοδοι. Αυτό αποτελεί εγγύησι της διατηρήσεως διαχρονικώς της ενότητος και της κοινής μαρτυρίας της Ορθοδοξίας στον σημερινό κόσμο».

Ολόκληρη η συνέντευξη του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου έχει ως εξής:

Παναγιώτατε, ποιες οι σκέψεις Σας για τη συμπλήρωση 29 ετών από την ενθρόνισή Σας στον Οικουμενικό Θρόνο;

Πρώτα απ᾽ όλα, αισθάνομαι βαθυτάτη ευγνωμοσύνη στον Κύριο που με εκάλεσε σ᾽ αυτό το ύψιστο αξίωμα της Εκκλησίας και του Γένους, αφ᾽ ενός μεν γιατί επέτρεψε να μείνω σ᾽ αυτό επί τρεις σχεδόν δεκαετίες, αφ᾽ ετέρου δε για όσα ηυδόκησε και πάλιν Εκείνος να επιτελεσθούν κατά το διάστημα αυτό, ενώ χρεώνομαι εγώ ενσυνειδήτως και εξομολογητικώς όλες τις παραλείψεις και τα λάθη που έγιναν. Συγχρόνως, ευχαριστώ από καρδίας τους κατά καιρούς συνεργάτας μου, με επικεφαλής την σεπτή Ιεραρχία του Οικουμενικού Θρόνου, που με βοήθησαν και με στήριξαν στην εκπλήρωσι των όντως πολύ υπευθύνων και απαιτητικών Πατριαρχικών μου καθηκόντων, τα οποία θα συνεχίσω όσον ακόμη θελήσει ο Κύριος του αμπελώνος.

Ποιες ήταν οι σκέψεις Σας τότε καθώς ανεβαίνατε για πρώτη φορά ως Οικουμενικός Πατριάρχης στον Θρόνο στον Ναό του Αγίου Γεωργίου;

Οι σκέψεις μου την ημέρα εκείνη αποτυπώθηκαν στον ενθρονιστήριο λόγο μου. Ημουν χαρούμενος, πλην άλλων, και για τον λόγον ότι έδωσα με την εκλογή και ενθρόνισί μου μεγάλη χαρά και υπερηφάνεια στους γονείς μου (άλλη ευλογία Θεού να τους έχω αμφοτέρους εν τη ζωή), αλλά ήμουν και φοβισμένος και εμπερίστατος για το μέγεθος και το βάρος της ευθύνης που ανελάμβανα. Εμπιστευόμουν βέβαια στην πρόνοια του αρχηγού και δομήτορος της Εκκλησίας και στην αγάπη και συμπόρευσι των αδελφών αρχιερέων που με εξέλεξαν παμψηφεί, αλλά το ύψος του πανσέπτου Οικουμενικού Θρόνου με τρόμαζε και με προκαλούσε ίλιγγο και δέος. Δόξα τω Θεώ που δεν με άφησε να κρημνισθώ από το ύψος αυτό.

«Ε.Κ.»: Αλήθεια, είχε περάσει ποτέ από το μυαλό του μικρού Δημήτρη Αρχοντώνη όταν πήγαινε στο Δημοτικό Σχολείο στην Ιμβρο, ότι μια μέρα θα γινόταν Οικουμενικός Πατριάρχης;
Βαρθολομαίος: Ασφαλώς όχι. Η πιο μεγάλη φιλοδοξία μου στα παιδικά μου χρόνια (καθώς είχα την κλίσι και την έφεσι να ιερωθώ) ήταν να γίνω Μητροπολίτης Ιμβρου και Τενέδου. Οι συμμαθηταί μου στην Κεντρική Σχολή (ημιγυμνάσιο) Ίμβρου θυμούνται ότι αστειευόμενος υπέγραφα ως «Ίμβρου και Τενέδου Αγαθάγγελος!» Δοξάζω τον δωρεοδότη Θεό για όσα πλουσιοπάροχα χάρισε στο ταπεινό μου πρόσωπο, χωρίς να το αξίζω. Τίποτα στη ζωή μου δεν είναι δικό μου κατόρθωμα.

Τι θυμάστε πιο πολύ από τα παιδικά Σας χρόνια στην Ιμβρο;

Τους καλούς γονείς και τα αδέλφια μου που παίζαμε και μεγαλώναμε μαζί μέσα σε στερήσεις, το καφενείο και το κουρείο του μακαρίτη πατέρα μου, στο οποίο βοηθούσα κι εγώ όταν το επέτρεπαν τα μαθήματά μου, το όμορφο τοπίο του χωριού μας και του νησιού μας γενικότερα, και τους στοργικούς μας δασκάλους, ένας εκ των οποίων πηγαινοερχόταν πρωί – βράδυ μεταξύ του χωριού του, της Παναγίας, πρωτεύουσας του νησιού όπου κατοικούσε, και των Αγίων Θεοδώρων, του δικού μου χωριού. Την ίδια διαδρομή έκανα εγώ επί δύο χρόνια (1952 – 1954), με τα πόδια όπως και εκείνος (περίπου 45 λεπτά), για να φοιτήσω στην Κεντρική Σχολή, που ήταν το πρώτο επίτευγμα και η πρώτη ευεργεσία στην Ίμβρο του νέου τότε ποιμενάρχου μας Μητροπολίτου Μελίτωνος, ο οποίος έκτοτε με ανέλαβε υπό την πατρική του προστασία και με βοήθησε στην περαιτέρω εκκλησιαστική μου πορεία. Θυμούμαι βέβαια ολοζώντανα και τον αείμνηστο π. Αστέριο, τον ιερέα του χωριού μου, στον οποίο έχω αναφερθή πολλές φορές, γιατί σημάδεψε τα παιδικά μου χρόνια με την απλότητα, την ιεροπρέπεια και την αυστηρή προσήλωσί του εις το καθήκον. Επί σαράντα χρόνια ιερατείας στους Αγίους Θεοδώρους δεν παρέλειψε όρθρο ή εσπερινό. Ήμουν ο πιστός συνοδός και διακονητής του στις λειτουργίες των Κυριακών και των εορτών, στις «μοναχολειτουργιές» στα πολλά εξωκλήσια μας, στις Παρακλήσεις του Δεκαπενταυγούστου. Θυμούμαι με συγκίνησι ότι με κερνούσε πάντοτε μετά τις ακολουθίες στο «Καφενείο του κυρ-Χρήστου», του πατέρα μου, και ότι όταν έγινα διάκονος το 1961 με χάρισε ένα χρυσοΰφαντο ύφασμα που είχε για να κάνω διακονικό. Σας στέλνω μία φωτογραφία που είμαστε μαζί με τον ιερέα μας έξω από το εκκλησάκι του Αγίου Χαραλάμπους, και σας υπενθυμίζω ότι οι νόμοι της Τουρκίας απαγορεύουν στους κληρικούς να φορούν το ράσο εκτός του ναού.

Πώς ήταν η ζωή τότε που μεγαλώνατε εκεί;

Ηταν δύσκολη αλλά όμορφη. Έτσι την θυμούμαι. Ο περισσότερος κόσμος ησχολείτο με την γεωργία, την κτηνοτροφία και την μελισσοκομία, γι᾽ αυτό και

όταν έγιναν οι απαλλοτριώσεις της γης μας το 1964 από την Τουρκική Κυβέρνησι (και κυρίως λόγω του κλεισίματος των μειονοτικών ελληνογλώσσων σχολείων μας και της ιδρύσεως ανοιχτών φυλακών στο νησί), οι κάτοικοι αναγκάστηκαν με πόνο ψυχής να εγκαταλείψουν τον τόπο τους και να ξενητευθούν. Υπήρχαν βέβαια και οι ασχολούμενοι με άλλα απαραίτητα επαγγέλματα και τέχνες. Στο χωριό δεν είχαμε νερό στο σπίτι, αλλά το κουβαλούσαμε με στάμνες από τις δημόσιες βρύσες. Επίσης δεν είχαμε ηλεκτρικό ρεύμα. Μελετούσα τα μαθήματά μου με την λάμπα πετρελαίου το οποίο αγοράζαμε από τον παντοπώλη του χωριού. Είχαμε ωραία ήθη και έθιμα, πανηγύρια, στα οποία, και στους γάμους, μας διασκέδαζαν οι οργανοπαίκτες του χωριού (ένας θείος μου έπαιζε σαντούρι). Στις ονομαστικές εορτές οι χωριανοί αντάλλασσαν επισκέψεις με κλασσικά κεράσματα, τα αμυγδαλωτά και την «μπακλαβού». Δυστυχώς, όπως σε όλες τις κοινωνίες, μικρές και μεγάλες, υπήρχαν και σε εμάς κρούσματα διαφωνιών και ερίδων, κυρίως για ιδιοκτησιακές – συνοριακές διαφορές, που κατέληγαν στα δικαστήρια και χαλνούσαν την όμορφη ατμόσφαιρα της ειρηνικής συμβιώσεως των κατοίκων.

Σας παρακολουθώ χρόνια τώρα ότι την Ίμβρο δεν την αποχωρίζεσθε. Μια και δυο εκεί πηγαίνετε, ακόμα και μέχρι προχτές. Τι είναι η Ίμβρος για Σας;

Ναι, προ ημερών ξαναπήγα στην Ίμβρο για τον εορτασμό του Αγίου Δημητρίου (με το όνομα του οποίου βαπτίσθηκα στις 8 Μαΐου 1940 – το όνομα του εκ πατρός παππού μου) και για να χαρώ ύστερα από χρόνια την φθινοπωρινή Ίμβρο. Και πέρασα πολύ όμορφα με τον Μυτιληνιό νέο ποιμενάρχη μας Κύριλλο, με τους συμπατριώτες μου και με τον μικρότερο αδελφό μου Αντώνη και την σύζυγό του Έφη που ζουν στη Γαλλία, αλλά έρχονται συχνά στο νησί. Γενικά, επισκέπτομαι την γενέτειρά μου δύο – τρεις φορές τον χρόνο και προγραμματίζω να εορτάσω εκεί, συν Θεώ, το προσεχές Πάσχα που είναι σχετικά αργά, αρχές Μαΐου, και η ανοιξιάτικη φύσις θα είναι υπέροχη. Με χάρισε ο Θεός αυτή τη μοναδική εμπειρία και το 2013, οπότε γιορτάσαμε το Πάσχα στο πατρικό μας σπίτι μαζί με τα τρία αδέλφια μου. Εννοείται ότι τις ημέρες της Μ. Εβδομάδος και της Αναστάσεως χοροστάτησα και λειτούργησα σε όλα τα χωριά της Ίμβρου για να μη μείνη κανένα παραπονεμένο! Με άλλα λόγια, η Ιμβρος είναι ένα αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής μου, την οποία -ποιος ξέρει;- ίσως και να τελειώσω εκεί στο Γηροκομείο που υποσχέθηκα να κτίσω και να αφιερώσω στον πολυαγαπημένο και πολύπαθο τόπο μου.

Έδωσε ο Θεός και πραγματοποιήθηκαν πολλά από τα εξαγγελθέντα στον ενθρονιστήριο λόγο Σας. Γιατί όμως παραμένει ανεκπλήρωτος ο μεγάλος Σας πόθος της επαναλειτουργίας της Σχολής της Χάλκης, παρά τις τόσες παραινέσεις και παρεμβάσεις τόσων πολλών και τόσο ισχυρών;

Αυτό το ερώτημά σας θα πρέπει να απευθυνθή στο Τουρκικό κράτος, εγώ -εμείς- δεν μπορούμε να εξηγήσουμε σε τι έβλαψε την χώρα μας η λειτουργία μιας τέτοιας ιστορικής εστίας γραμμάτων και πολιτισμού επί 130 σχεδόν χρόνια και τι έχει να φοβηθή η κυβέρνησις από την παρουσία 50-100 ιεροσπουδαστών που θα υπηρετήσουν την ανθρωπότητα ως κληρικοί ή ως καθηγηταί, ως κήρυκες αγάπης και ειρήνης και αλληλεγγύης μεταξύ των ανθρώπων και των λαών. Η αναστολή της λειτουργίας της Σχολής της Χάλκης εδώ και μισό αιώνα έβλαψε καίρια το Οικουμενικόν μας Πατριαρχείο και η επιμονή σ᾽ αυτήν την κατάστασι δικαίως μας κάνει να διερωτώμεθα μήπως σε αυτό ακριβώς απέβλεπε και η αποφράς εκείνη απόφασις του 1971. Πάντως, πάντοτε προσευχόμεθα και ελπίζουμε. Η Σχολή μας βρίσκεται επάνω σε ένα ειδυλλιακό πευκόφυτο λόφο της νήσου Χάλκης, στα Πριγκηπόννησα, ο οποίος συμβολικά ονομάζεται Λόφος της Ελπίδος.

Ποια είναι η μεγαλύτερη αγωνία της ψυχής Σας σήμερα για την ανά την οικουμένη Ορθόδοξη Εκκλησία;

Ασφαλώς η ενότητά της, για την οποία το Οικουμενικό Πατριαρχείο έκανε πολλά διά μέσου των αιώνων, εγώ δε από τους πρώτους μήνες της Πατριαρχείας μου απέδωσα μεγάλη σημασία εις αυτήν, γι᾽ αυτό και συνεκάλεσα τον Μάρτιο του 1992 σε Ιερά Σύναξι τους αδελφούς Ορθοδόξους Προκαθημένους στο Φανάρι, υπό μορφήν ενός ατύπου και αγνώστου μέχρι τότε ενημερωτικού και συμβουλευτικού σώματος. Εκτοτε έγιναν πολλές παρόμοιες Συνάξεις Προκαθημένων, με τελευταία εκείνη του Ιανουαρίου 2016 στη Γενεύη. Το αποκορύφωμα των προσπαθειών μας για την πανορθόδοξη ενότητα και συνεργασία ήταν η προώθησις της προετοιμασίας και η σύγκλησις της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Κρήτης, η οποία έκανε τομές και προέβαλε μία Ορθοδοξία που δίδει ευθαρσώς την καλήν μαρτυρίαν εν τω κόσμω, ατενίζει το μέλλον και δεν αναπολεί παθητικά και νοσταλγικά το παρελθόν. Εκείνους που δεν συμμετείχαν στη Σύνοδο αυτή, ενώ συμμετείχαν στην προετοιμασία της, θα τους κρίνη η ιστορία. Είμαι πάντως βέβαιος, ότι δεν πρόκειται να επαινεθούν διά την πράξι τους αυτή. Πρέπει οι Ορθόδοξοι να κάνουμε μία αυτοκριτική και να επανεξετάσουμε την εκκλησιολογία μας, εάν δεν θέλουμε να γίνουμε μία ομοσπονδία εκκλησιών προτεσταντικού τύπου. Εφ᾽ όσον στην εις Επίσκοπο χειροτονία μας ορκιζόμεθα να τηρούμε τις αποφάσεις των Οικουμενικών Συνόδων, πρέπει να παραδεχθούμε ότι στη μία αδιαίρετη Οικουμενική Ορθοδοξία υπάρχει ένας «Πρώτος», όχι μόνο τιμής ένεκα,

αλλά ένας «Πρώτος» με ειδικές ευθύνες και κανονικές αρμοδιότητες που έταξαν αι Οικουμενικαί Σύνοδοι. Αυτό αποτελεί εγγύησι της διατηρήσεως διαχρονικώς της ενότητος και της κοινής μαρτυρίας της Ορθοδοξίας στον σημερινό κόσμο.

Πώς θα χαρακτηρίζατε την πορεία του Αρχιεπισκόπου Ελπιδοφόρου μέχρι τώρα;

Δυναμική και θετική. Ο Θεός μας εφώτισε και εκλέξαμε για την μεγάλη αυτή Επαρχία του Θρόνου ένα άξιο, ευφυή, εργατικό, αποφασιστικό και τολμηρό Αρχιεπίσκοπο, με πιστότητα και αφοσίωσι στην Μητέρα Εκκλησία. Ασφαλώς υπήρχαν και άλλοι άξιοι Ιεράρχαι για να καταλάβουν τη θέσι αυτή, αλλά ο Αρχιεπίσκοπος Ελπιδοφόρος ήταν ο καταλληλότερος υπό τις παρούσες συνθήκες. Οπως θα λέγατε εκεί, «The right man in the right place!».

Τι θα θέλατε να πείτε σε όλες τις γενιές, αλλά πιο πολύ στη νέα γενιά των Ελληνοαμερικανών;

Πρώτον, επιθυμώ να διαβεβαιώσω τα εν Αμερική τέκνα του Οικουμενικού Πατριαρχείου, κάθε ηλικίας, διά τη βαθειά αγάπη, την στοργή και τη μεγάλη εκτίμηση εκ μέρους μου, γι᾽ αυτό που είναι, γι᾽ αυτό που εκπροσωπούν, για τη θέσι και την αναγνώρισί τους στη σύγχρονη κοινωνία των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής. Ευγνωμονώ όλα τα μέλη της Ομογενείας για την αφοσίωσί τους στη Μητέρα Εκκλησία, για την πιστότητά τους στις παραδόσεις του Γένους και τον αγώνα τους για τη διάσωσι και την καλλιέργειά τους. Η Αρχιεπισκοπή Αμερικής είναι η αξονική Επαρχία του Οικουμενικού Θρόνου. Η πατρική μου προτροπή προς τη νέα γενεά είναι να κρατήση υψηλά τον ιερό θεσμό της οικογενείας. Ο προκάτοχός μου στον Θρόνο της Κωνσταντινουπόλεως, τη μνήμη του οποίου τιμούμε στις 13 Νοεμβρίου, ονομάζει την οικογένεια «εκκλησίαν μικράν». Αυτή είναι ο κρίκος που συνδέει την κοινωνία με την ενορία, το κύτταρο της Εκκλησίας. Επίσης, καλώ τους νέους και τις νέες μας να εφαρμόζουν στη ζωή τους το κοινοτικό πνεύμα, τον πολιτισμό της αλληλεγγύης, μέσα σε μια κοινωνία, η οποία χαρακτηρίζεται από τον εαυτοκεντρισμό και την εξειδανίκευσι των ατομικών δικαιωμάτων. Όπως έχει λεχθή, ο πυρήνας της πίστεώς μας, η Αγία Τριάς, είναι η άρνησι της κλειστότητας και της μοναξιάς. Είναι η αλήθεια ως σχέσις και ως κοινωνία προσώπων. Ολοκληρώνοντας αυτή τη συνέντευξι, σας καλώ ολόψυχα να αισθάνεσθε αληθινά υπερήφανοι που είσθε Ορθόδοξοι Χριστιανοί. Μέσα στην Ορθοδοξία, όχι μόνον διασώζεται, αλλά ολοκληρώνεται ο Ελληνισμός, προσλαμβάνει οικουμενικό χαρακτήρα. Ορθώς, ένας σύγχρονος θεολόγος, αντιστρέφοντας την περίφημη φράσι του αειμνήστου π. Γεωργίου Φλωρόφσκυ, «Ας γίνουμε περισσότερο Ελληνες, για να είμαστε αληθινά καθολικοί, αληθινά Ορθόδοξοι», μας κάλεσε «να γίνουμε περισσότερο Ορθόδοξοι, για να είμαστε

αληθινά Έλληνες».
Καλή είσοδο στην ψυχωφελή Σαρακοστή των Χριστουγέννων!